

**BJURHOLMS
KOMMUN**

KS18-121 003
KUN18-075 622

Kostpolicy med riktlinjer

för verksamheter inom Bjurholms kommun

**Föreskrifter
Plan**

Policy

**Program
Reglemente
Riktlinjer
Strategi
Taxa**

Upprättad 2018-02-26
Gäller från och med: 2018-04-23

Antagen av KF 2018-04-23 § 18
Reviderad 2018-04-23

Inledning/bakgrund

Kultur- och utbildningsnämnden beslutade 2015-09-07 § 25 att kommunen skulle ta fram en kostpolicy för verksamheter i Bjurholms kommun.

I kommunens prioriterade mål för stödverksamheterna inom kultur- och utbildningsnämnden 2016-2019 fastslås att verksamheterna ska beakta individuella behov samt verka för att en positiv miljöpåverkan genereras genom medvetna klimat- och miljöval.

I kommunens folkhälsopolitiska program, 2016-2018, (KF 2014-10-13 §45) ingår följande mål; *"I Bjurholm ska invånare och besökare ha tillgång till säkra och väl hanterade livsmedel samt ha god tillgänglighet av närproducerade produkter. Kommunala verksamheter med livsmedelshantering ska inspirera invånare till goda matvanor."*

Kommunens styrdokument i kostfrågor är:

Kostpolicy med riktlinjer för verksamheter inom Bjurholms kommun.

Syfte och målsättning

Syftet med kostpolicyn är att övergripande visa och tydligöra hur kommunen i sina verksamheter ska arbeta med kostfrågan.

Målsättningen är att alla matgäster, äldre och yngre, ska uppleva måltiderna i kommunens verksamheter som positiva samt att måltiden ska vara ett tillfälle för social samvaro och avkoppling i en lugn och rofylld miljö.

Genom måltiden ska alla få möjlighet att inhämta energi och näring från en vällagad, varierad och näringsriktig kost som följer gällande riktlinjer. Näringsriktig och vällagad mat bidrar i sin tur till att hälsa och välbefinnande sätts i första rummet.

Vidare ska kostpolicyn medverka till att sprida kunskap och information om goda kostvanor.

Kost i Bjurholms kommuns verksamheter

Inom Bjurholms kommuns verksamheter finns en miljömedvetenhet. I kostverksamheten ska andelen ekologiska produkter och närproducerade livsmedel utökas successivt när tillgänglighet finns och ekonomiska förutsättningar ges till det. Bjurholm ska sträva efter en hållbar utveckling och ha ett ansvar för att skapa en god kvalitet och livsmiljö för befolkningen gällande all kost – och måltidsverksamhet. Bjurholm ska vara med vid upphandlingar inom Umeåregionen och aktivt påverka avtalen så att lokala producenter kan konkurrera på lika villkor.

Mål

Alla berörda invånare i Bjurholms Kommun ska erbjudas en god och näringsriktig kost inom de verksamheter där måltider serveras.

Genom goda, näringsriktiga och klimatsmarta livsmedel förbygga ohälsa, förmedla goda matvanor och skapa en säker kost som anpassas utifrån matgästens behov, både vad det gäller mängd, näringstäthet, konsistens samt allergier och intolerans.

Andelen närproducerade livsmedel ska utgöra minst 40 % och andelen varor med Svenskt ursprung skall utgöra minst 80 %.

Varje matgäst ska vara delaktig genom att påverka sin matsedel via exempelvis samråd, matråd och kostombudsträffar.

Genom näringsriktig kost bidra till ökad inlärningsförmåga bland barn och elever.

Genom rätt näringsstatus förebygga undernäring hos de äldre

Hälsosamma levnadsvanor

Barn och ungdomar är en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet. Förhållanden under uppväxtåren har stor betydelse för hälsan senare i livet.

Ett av Statens folkhälsoinstituts övergripande mål är att främja barns och ungdomars långsiktiga hälsa både hemma och i förskola och skola genom goda kost- och motionsvanor.

Kommunen ska bidra till att i likhet med den nationella målsättningen verka lokalt för en god och hållbar kost- och miljöutveckling.

Måltidernas energiinnehåll och näringstäthet ska vara enligt gällande näringsrekommendationer i syfte att säkerställa en bra näringsstatus och förebygga undernäring hos de äldre. Inlärningsförmågan hos barn och elever ökar och koncentrationsnivån höjs när näringsriktiga måltider serveras.

När det gäller förhållandet mellan mat, miljö och hälsa är det många faktorer som påverkar och samspelar. Våra matvanor har stor inverkan på miljön. Goda matvanor bör därför vara bra både för hälsan och ur miljösynpunkt.

Att hjälpa barn att tidigt grundlägga bra matvanor har stor betydelse för barnens hälsa i dag och senare i livet. Förskola och skola är arenor som kan främja goda matvanor bland barn och ungdomar.

Ny forskning visar att ungdomar som rör på sig regelbundet, äter och sover bra har lättare för att koncentrera sig på lektionerna. Detta har en gynnsam effekt på inläringen. Skolan är den samhällsarena som har stora möjligheter att nå alla barn och ungdomar och kan därför spela en central roll både när det gäller jämställdhet och det hälsofrämjande arbetet. Att grundlägga goda hälsovanor i tidig ålder är också något som hela samhället kan tjäna på.

Hållbar utveckling

I övergripande strategi för hållbar utveckling (Regeringens skrivelse 2003 / 04:129) sägs att "kommunen ska fungera som ett gott föredöme, rådgivare och motor" i arbetet för en hållbar utveckling.

Varje människa äter omkring sjuttio ton livsmedel under sin levnadstid. Hur den maten produceras, transporteras och behandlas har en stor sammantagen inverkan på miljön. Ekologiska livsmedel står för bra miljö, god djuromsorg, god hälsa och socialt ansvar.

En nationell ambition (regeringens mål 2006 Skr. 2005/06:88) har varit att 25 procent av den offentliga konsumtionen av livsmedel ska avse ekologiska livsmedel år 2010. Bjurholm nådde den gränsen 2015 och strävar än mer mot ökad andel närproducerade livsmedel samt låg miljöpåverkan. Att ekologiskt odlade livsmedel är ett betydelsefullt tillskott i vår dagliga konsumtion kan inte förnekas. En hållbar utveckling i alla led, från producent till konsument, innebär att alla har något att vinna.

Våra barn bör få möjligheten att bidra till sin egen framtid genom att vi serverar mer närproducerade produkter i skola och förskola. Därigenom säkerställs en långsiktig och hållbar utveckling för både miljö och människa.

Regler, tillsyn och kontroll

Kostverksamhet för storhushåll regleras i ett flertal lagar och förordningar, varav följande är specifika.

- Livsmedelslagstiftning med EU-direktiv och förordningar.
- Systematiskt egenkontrollarbete enligt HACCP-principen.
- Arbetsmiljölagen med särskild internkontroll för storhushåll.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter för storhushåll och restaurang.
- Produktansvarslag.
- Lagen om offentlig upphandling.

Livsmedelsverket har också uppdragits att i samverkan med Statens skolverk stödja arbetet med näringsriktig skolmat och skolmåltidens utformning. Satsningen ska utgå från den nya skollagens (2010:800) bestämmelse om näringsriktig skolmat (10 kap. 10 §).

I uppdraget ingår följande:

- En informationssatsning om näringsriktig mat ska genomföras. Information ska spridas om de svenska näringsrekommendationerna, som gäller för skola, förskola och äldreomsorg. Berörd personal ska kunna hitta råd och stöd om näringsriktig mat och dess betydelse barns/elevs kunskapsutveckling, samt för de äldres välbefinnande.
- Målgruppsanpassade utbildningsinsatser ska erbjudas till ansvarig personal inom kommunens kök, samt till kostchefer och ansvariga för upphandling av mat i kommunerna. Syftet med utbildningen ska vara att stärka arbetet med näringsriktig mat inom skola, förskola och äldreomsorg.
- Personalen som anställs i kök ska ha utbildning och/eller erfarenhet av storköksarbete.
- Kökspersonalen ska ständigt öka sin kompetens inom mångkulturella matrader.
- All kostpersonal ska ha goda kunskaper om mat, klimat och energi.
- All hantering av livsmedel ska ske enligt livsmedelslagstiftningen.
- Aktivt arbete i samråd med matråden.
- All personal ska aktivt medverka till att måltidssituationen blir en lustfylld upplevelse.
- Kommunens verksamheter ska köpa livsmedel från godkända leverantörer med vilka kommunen har tecknat avtal.

Tillämpning av riktlinjerna:

- Övergripande riktlinjer för verksamheter i förskola, skola, fritidshem, vård och omsorg.
- Den övergripande policyn skall omsättas till respektive verksamhetsnivå, tillsammans med verksamhetens egna mål och visioner.
- Policyn ska vara underlag för budgetarbete, upphandling av måltider och livsmedel, planering av matsedlar.
- Introduktion/information till kostpersonal.
- Ett stöd för personal, barn, elever, vård- och omsorgstagare, föräldrar, närstående och politiker.

Riktlinjer för verksamheten

- Kostpersonal ska genomgå lagstadgad utbildning i livsmedelshygien och hantering, och därutöver annan fortbildning, bland annat om specialmat, matallergier, samt om klimat och energipåverkan på livsmedel.
- All hantering av livsmedel ska ske enligt livsmedelslagstiftningen.
- Aktivt arbete i matråden/ samverkansgrupper.
- All personal ska aktivt medverka till att måltidssituationen blir en lustfylld upplevelse.
- Kommunens verksamheter ska köpa livsmedel från godkända leverantörer med vilka kommunen har tecknat avtal.
- Alla elever/matgäster som önskar ska kunna äta laktovegetarisk kost.
- Som dryck till varje skollunch serveras ekologisk mjölk samt vatten, andra drycker serveras endast vid speciella tillfällen.
- Bröd med Norrgott erbjuds varje dag.
- Alla som äter på de kommunala verksamheterna ska erbjudas grönsaker varje dag.
- Specialkost ska erbjudas av medicinska och etiska skäl.
- Ekologiska produkter och närproducerade livsmedel ska utökas successivt när tillgänglighet finns och ekonomiska förutsättningar ska ges till det.
- Verksamheten ska genomsyras av insatser som leder till att nå beslutade mål, både på övergripande nivå och på verksamhetsnivå

Särskilda riktlinjer för förskola och pedagogisk omsorg

- Vid planering av lunchmeny för förskola och pedagogisk omsorg ansvarar Castorköket och köket på Örnén för att begränsa mängden socker och sötningsmedel så långt det är möjligt.
- När verksamheten själv planerar för frukost och mellanmål ska mängden socker och sötningsmedel begränsas så långt det är möjligt.

Revidering

Dokumentet *Kostpolicy för verksamheter inom Bjurholms kommun* ska revideras varje mandatperiod eller då behov uppstår.